

Interlingvistikaj Kajeroj

Comparing Comparatives in Artificial Languages

Komparado de komparativoj en artefaritaj lingvoj

Alan Reed Libert

ABSTRACT. It is possible to classify Artificial Languages as well as Natural Languages into three main types, according to the forms of comparative adjectives. Artificial Languages can form the comparatives using only a synthetic strategy, or only an analytic strategy, or both of them accordingly. Artificial Languages that use only a syntetic strategy can be classified further according to the rules in choosing one strategy or the other. Some evidence shows that a large proportion of Artificial Languages have both analytic and synthetic comparatives, as in some natural languages. The formation of comparatives results to be an interesting area of morphology, where there is room for choice, also for Artificial Languages.

RESUMO. Eblas klasifiki artefaritajn kaj naturajn lingvojn laŭ tri tipoj, depende al la formoj de komparativaj adjektivoj. Artefaritaj lingvoj povas formi komparativojn uzante nur sintezajn formojn, nur analizajn formojn, aŭ ambaŭ formojn laŭkaze. Artefaritajn lingvojn kiuj uzas nur sintezan strategion oni povas klasifiki plue per la reguloj elekti unu aŭ la alian strategion. Iu evidenco montras, ke granda parto de artefaritaj lingvoj havas ambaŭ analizan kaj sintezan komparativojn, kiel en kelkaj naturaj lingvoj. La formado de komparativoj rezultas esti interesa areo de morfologio, en kiu eblas elekti, eĉ kaze de artefaritaj lingvoj.

Tradukis Paolo Valore.

1 Introduction / Enkonduko

There are two basic possibilities for the formation of comparative adjectives in languages, be they natural or artificial: analytic and synthetic. Some languages allow for both possibilities, though not always for the same lexemes: compare English *harder* and *more difficult*. In this short paper I shall give an idea of the decisions made by language designers regarding comparative formation in artificial languages (henceforth ALs); of course there will not be space for a detailed survey of the more than 1000 languages which have been designed or partly sketched, but we may be able to get an idea of the main trends.¹

Estas du bazaj ebloj por la formado de komparativaj adjektivoj en la lingvoj, kaj naturaj kaj artefaritaj: analiza kaj sinteza. Kelkaj lingvoj ebligas ambaŭ eblojn, kvankam ne ĉiam por la samaj leksemoj: bonvolu kompari, en la angla, *harder* kaj *more difficult*. En ĉi tiu mallonga referaĵo mi donos ideon pri la decidoj faritaj de la elpensintoj de lingvoj koncerne al formado de komparativoj en artefaritaj lingvoj (ekde nun AL-oj); kompreneble ne estos spaco por detala enketo de la pli ol 1000 lingvoj kiuj estis elpensataj aŭ parte skizataj, sed ni povus akiri ideon de la ĉefaj tendencoj.²

2 Classification of Comparatives / Klasifikado de komparativoj

We can classify ALs into three types based on how they form comparative adjectives: those which have only synthetic forms, those which have only analytic forms, and those which have both. The latter group can be subdivided depending on the circumstances under which synthetic and analytic forms arise. Languages with synthetic comparatives might be subdivided on the basis of whether they have any irregular comparatives. Of course these facts are influenced by the nature of the AL, for example we would not be surprised if an a posteriori language had the same type of comparative as the language(s) on which it was based. From this point of view a priori languages might be the most interesting to look at. In fact, one a priori language, Sona, has yet another kind of comparative, simply the positive form of an adjective followed by a word introducing the basis of comparison, which Searight (1935:46) says is what happens “in some oriental languages”, in which “comparison is implicit rather than explicit”. The word used by Sona is *ne* ‘from, than’, as shown in the following

Ni povas klasifiki AL-ojn en tri tipoj bazitaj sur la maniero de la formado de komparativaj adjektivoj: tiuj kiu havas nur sintezajn formojn, tiuj kiuj havas nur analizajn formojn, kaj tiuj kiuj havas ambaŭ formojn. La lasta grupo povas esti subdividata surbaze de la cirkonstancoj sub kiuj sintezaj kaj analizaj formoj ekestiĝas. La lingvoj kun sintezaj komparativoj povus esti subdividataj surbaze de la havo de kelkaj neregulaj komparativoj. Kompreneble, ĉi tiuj faktoj estas influataj de la naturo de la AL-oj, ekzemple ni ne estus surprizataj se aposteriora lingvo havus la saman tipon de komparativo kiel la lingvo(j) sur kiu(j) ĝi estis bazita. Laŭ ĉi tiu vidpunkto aprioraj lingvoj povus esti la plej interesaj por nia rigardo. Fakte, unu apriora lingvo, Sona, havas eĉ alian specon de komparativo, simple la pozitiva formo de adjektivo sekvata de vorto enkondukanta la bazon de komparo, kiu Searight (1935:46) diras esti tio kio okazas “en kelkaj orientaj lingvoj”, en kiu “komparo estas implicita prefere ol eksplicita”. La vorto uzata de Sona estas *ne* ‘de, ol’, kiel montras la sekvanta ekzemplo (tie same):

example (*ibidem*):

- (1) in ne un aka
this than that high
'This is higher than that'

Sona also has a comparative prefix, *e-*, as in *eyaka* 'taller' (from *aka* 'tall, high'). As far as I can tell, one can choose freely between using "implicit" comparison or this prefix if the adjective involved is predicative, but if it is attributive one might assume that the prefix would have to be used unless the basis of comparison were present.

Ruggles' Universal Language has a comparative suffix, *-zs-*, which precedes the gender and case suffixes, e.g. *bonzsin* 'better' (nominative common gender). Unlike the comparative suffix of e.g. English, it is not simply added to a positive root, but replaces the positive suffix *-h-* (i.e. there is a suffix for positive adjectives, unlike in English, Esperanto, and, I would venture, the majority of natural and artificial languages); the corresponding positive adjective is *bonhin* 'good'. Bopal is similar in that its comparative suffix *-gu* replaces the *-k* which is the last segment of adjectives in this language.

- (1) in ne un aka
tiu ĉi ol tiu alta
'Tiu ĉi estas pli alta ol tiu'

Sona havas ankaŭ komparativan prefikson, *e-*, kiel en *eyaka* 'pli alta' (de *aka* 'alta'). Laŭ mia scio, oni povas elekti libere inter la uzado de "implicita" komparo aŭ de ĉi tiu prefikso se la koncernata adjektivo estas predikativa, sed se ĝi estas atributiva oni povus supozi ke devus esti uzata la prefikso krom se ĉeestas la bazo de komparo.

La Universala Lingvo de Ruggles havas komparativan sufikson, *-zs-*, kiu antaŭiras la genran kaj kazan sufiksojn, ekz. *bonzsin* 'pli bona' (nominativa komuna genro). Malsame ol la komparativa sufikso ekz. de la angla, ĝi ne estas simple aldona al pozitiva radikoj, sed anstataŭigas la pozitivan sufikson *-h-* (t.e. estas sufikso por pozitivaj adjektivoj, malsame ol la angla, Esperanto, kaj, mi kuraĝus diri, la plimulto de naturaj kaj artefaritaj lingvoj); la responda pozitiva adjektivo estas *bonhin* 'bona'. Bopal estas simila tial ke ĝia komparativa sufikso *-gu* anstataŭigas la *-k* kiu estas la lasta segmento de la adjektivoj en ĉi tiu lingvo.

3 Syntethic strategies / Sintezaj strategioj

Among those other ALs which apparently only have synthetic comparatives are the following, with their comparative suffix given in parentheses: Dil (*-ur*, e.g. *gut* 'good', *gutur* 'better'), Latinesce (*-iore*), Menet's Langue universelle (*-o*, e.g. *sapil* 'wise', *sapilo* 'wiser'³), Mundelingva (*-ori*, e.g. *magni* 'big', *magniori* 'bigger'), Mundolinco (*-iom*, e.g. *bone* (presumably) 'good', *boniom* 'better'), Orba (*-al*), Parla (*-a-*, which precedes the adjectival word class suffix *-o*, e.g. *labo* 'industrious', *labao* 'more industrious'⁴), Pasilingua (*-ir-*, which follows the root and precedes the (natural) gender marker (as well as the case and plural suffixes, if present, which occur after the gender marker), e.g. *bono*

Inter tiuj aliaj AL-oj kiuj ŝajne havas nur sintezajn komparativojn estas la jenaj, kun siaj komparativaj sufiksoj interkrampe: Dil (*-ur*, ekz. *gut* 'bona', *gutur* 'pli bona'), Latinesce (*-iore*), Langue universelle de Menet (*-o*, ekz. *sapil* 'saĝa', *sapilo* 'pli saĝa'⁵), Mundelingva (*-ori*, ekz. *magni* 'granda', *magniori* 'pli granda'), Mundolinco (*-iom*, ekz. *bone* (supozeble) 'bona', *boniom* 'pli bona'), Orba (*-al*), Parla (*-a-*, kiu antaŭiras la sufikson por la klaso de adjektivaj vortoj *-o*, ekz. *labo* 'laborema', *labao* 'pli laborema'⁶), Pasilingua (*-ir-*, kiu sekvas la radikojn kaj antaŭiras la (naturan) genran montrilon (tiel kiel la kazon kaj pluralajn sufiksojn, se ili ĉeestas, kiuj staras post la genra montrilo), ekz. *bono*

‘good’ (masc.), *boniro* ‘better’ (masc.), Saxe-sek (-is, before the adjectival word class suffix -i, e.g. *megi* ‘big’, *megisi* ‘very big, bigger’), Volapük (-um, e.g. *gudik* ‘good’, *gudikum* ‘better’), Vela (-e, e.g. *big* ‘big’, *bige* ‘bigger’), and Völkerverkehrssprache (-z-).

Kotava is one of the rare languages whose comparative is synthetic and which uses a prefix to construct it, *lo-*, e.g. *mantaf* ‘wide’, *lomataf* ‘wider’. If *lo-* is repeated it means ‘more and more’, e.g. *lolomataf* ‘wider and wider’.

The comparatives of Pantos-Dimou-Glossa are created with -*pô*, which is attached to the stem with a hyphen, e.g. *dentez-pô* ‘more careful’. It is thus not obvious whether this language should be said to have a synthetic or an analytic comparative.

‘bona’ (vira), *boniro* ‘pli bona’ (vira), Saxe-sek (-is, antaŭ la sufikso por la klaso de adjektivaj vortoj -i, ekz. *megi* ‘granda’, *megisi* ‘tre granda, pli granda’), Volapük (-um, ekz. *gudik* ‘bona’, *gudikum* ‘pli bona’), Vela (-e, ekz. *big* ‘granda’, *bige* ‘pli granda’), kaj Völkerverkehrssprache (-z-).

Kotava estas unu el la maloftaj lingvoj kies komparativo estas sinteza kaj kiuj uzas prefikson por konstrui ĝin, *lo-*, ekz. *mantaf* ‘larĝa’, *lomataf* ‘pli larĝa’. Se *lo-* estas ripetata ĝi signifas ‘pli kaj pli’, ekz. *lo-lomataf* ‘pli kaj pli larĝa’.

La komparativoj de Pantos-Dimou-Glossa estas kreataj per -*pô*, kiu estas aligata al la radikalo kun dividostreko, ekz. *dentez-pô* ‘pli zorgema’. Ne estas tiel evidente ĉu oni devus diri ke ĉi tiu lingvo havas sintezan aŭ analizan komparativon.

4 Analytic strategies / Analizaj strategioj

The following is a list of some ALs which, as far as I can determine, only have analytic comparatives, and what their marker of comparatives is; in all cases the adjective follows this word: Anglo-Franca (*more*), Atlango (*ple*), Carpophorophilus’ language (*magis*), Eichhorn’s Weltsprache (*blu*), Esperanto (*pli*), Eurolang (*plus*), Idiom Neutral (*plu*), Ido (*plu*), Lingua Franca Nova (*plu*), Mondlango (*mor*), Mundolingue (*plu(s)*), pan-kel (*el*), Romanova (*mas*),⁷ Tutonish (*mor*), Universala (*pli*).

In the Langue catholique comparative formation is generally analytic, involving the word *plus*. Some adjectives (presumably a small number) form comparatives synthetically, and in an irregular way, e.g. *parve* ‘small’, *minor* ‘smaller’; *bon* ‘good’, *melior* ‘better’.

La jena listo prezentas kelkajn AL-ojn kiuj, laŭ mia taskpovo, havas nur analizajn komparativojn, kaj la indikilo de komparativo; en ĉiuj kazoj la adjektivo sekvas ĉi tiun vorton: Anglo-Franca (*more*), Atlango (*ple*), lingvo de Carpophorophilus (*magis*), Weltsprache de Eichhorn (*blu*), Esperanto (*pli*), Eurolang (*plus*), Idiom Neutral (*plu*), Ido (*plu*), Lingua Franca Nova (*plu*), Mondlango (*mor*), Mundolingue (*plu(s)*), pan-kel (*el*), Romanova (*mas*),⁸ Tutonish (*mor*), Universala (*pli*).

En la Langue catholique la formado de komparativoj estas ĝenerale analiza, utiligante la vorton *plus*. Kelkaj adjektivoj (supozeble malgranda nombro) formas komparativojn sinteze, kaj en neregula maniero, ekz. *parve* ‘malgranda’, *minor* ‘pli malgranda’; *bon* ‘bona’, *melior* ‘pli bona’.

5 Mixed strategies / Miksitaj strategioj

Ardano is among those languages with both synthetic and analytic comparatives, the latter marked by *pyu*, the former by the suffix -*il*, which replaces the regular (i.e. positive) adjectival suffix, e.g. *cuanil* ‘more beautiful’, from *cuanal* ‘beauti-

Ardano estas inter tiuj lingvoj kun ambaŭ komparativoj: sinteza kaj analiza, la dua formo markita de *pyu*, la unua de la sufikso -*il*, kiu anstataŭigas la regulan (t.e. pozitivan) adjektivan sufikson, ekz. *cuanil* ‘pli bela’, de *cuanal* ‘bela’. Neniu indiko

ful'. No indication is given that the synthetic and analytic forms are not in free variation. Spelin also has both types of comparative: the synthetic comparative replaces the penultimate segment *-i-* of positive adjectives with *-e-*, e.g. *gudik* 'good', *gudek* 'better' (and *gudak* 'best'), the analytic form involves the word *meo*, e.g. *meo gudik* 'better'. Bolak (the Blue Language) has both types of comparatives, but Bollack (1904, 12) says that "It is preferable to use" the synthetic method, which involves the prefix *e-* (cf. *i-*, which marks superlatives, and *a-*, *o-*, and *u-*, which mark negative superlatives, negative comparatives, and equal degrees respectively⁹); the analytic comparative involves *pliμ* 'more'. Pirro's Universalglot has both synthetic comparatives, formed with *-er*, and analytic comparatives, formed with *mer* before the adjective, e.g. *riker* and *mer rik* 'richer'; again we have no indication that they are not in free variation (though of course there may be restrictions on the formation of one or the other, perhaps depending on the same factors as in English).

Volk and Fuchs's *Weltsprache* appears to allow free choice between synthetic and analytic comparatives, e.g. *grand* 'big', *grandio* and *mage grande* 'bigger'. If the last segments of the stem are *-iv*, these are deleted when *-io* is attached, e.g. *diligentiv*, *diligentio*. Myrana also seems to give a choice of type of comparative formation, synthetically with *-ior* / *-jor* or analytically with *mer*, e.g. *bon* 'good', *bonior* and *mer bon* 'better'. In *Communia*, which is a modification of Myrana, there are also both synthetic and analytic comparatives, involving *-ior* and *plur* respectively. Nov Latin again appears to have both types of comparative, as Couturat and Leau (1903, 416) state, "The degrees of comparison will be indicated either as in Latin or by particles (*plus*, *mult*, *vere*, etc.)."

Novilatiin [sic] has synthetic and analytic comparatives, involving *-ioor* [sic] and *plu* respectively; one might have a free choice between them in most circumstances, but if the final segments of the root are

estas donata pri la fakto ke la sintezaj kaj analizaj formoj ne estas libere interŝanĝeblaj. Ankaŭ Spelin havas ambaŭ tipojn de komparativo: la sinteza komparativo anstataŭigas la antaŭlastan segmenton *-i-* de pozitivaj adjektivoj kun *-e-*, ekz. *gudik* 'bona', *gudek* 'pli bona' (kaj *gudak* 'plej bona'), la analiza formo utiligas la vorton *meo*, ekz. *meo gudik* 'pli bona'. Bolak (la Blua Lingvo) havas ambaŭ tipojn de komparativoj, sed Bollack (1904, 12) diras ke "Estas preferinde uzi" la sintezan metodon, kiu utiligas la prefikson *e-* (vidu *i-*, kiu markas superlativojn, kaj *a-*, *o-* kaj *u-*, kiu markas respektive negativajn superlativojn, negativajn komparativojn kaj egalajn gradojn¹¹); la analiza komparativo utiligas *pliμ* 'pli'. La Universalglot de Pirro havas ambaŭ komparativojn: sintezajn, formitajn per *-er*, kaj analizajn, formitajn per *mer* antaŭ la adjektivon, ekz. *riker* kaj *mer rik* 'pli riĉa'; denove ni havas neniun indikon pri la fakto ke ili ne estas libere interŝanĝeblaj (kvankam kompreneble eblas esti restriktioj pri la formado de unu aŭ la alia, verŝajne dependante de la samaj faktoroj kiujn oni povas trovi en la angla). Ŝajnas ke Volk kaj *Weltsprache* permesas liberan elekton inter sintezaj kaj analizaj komparativoj, ekz. *grand* 'granda', *grandio* kaj *mage grande* 'pli granda'. Se la lastaj segmentoj de la radikalo estas *-iv*, ĉi tiuj estas forigataj kiam *-io* estas alligata, ekz. *diligentiv*, *diligentio*. Ŝajnas ke ankaŭ Myrana donas elekton de tipo de formado de la komparativoj, sinteze per *-ior* / *-jor* aŭ analize per *mer*, ekz. *bon* 'bona', *bonior* kaj *mer bon* 'pli bona'. Ankaŭ en *Communia*, kiu estas modifaĵo de Myrana, estas ambaŭ komparativoj, la sintezaj kaj analizaj, utiligante *-ior* kaj *plur* respektive. Denove, ŝajnas ke Nov Latin havas ambaŭ tipojn de komparativoj, kiel asertis Couturat and Leau (1903, 416), "La gradoj de komparado estos indikata aŭ kiel en la latina auu per partetoj (*plus*, *mult*, *vere*, ktp.)". Novilatiin [precize tiel] havas sintezajn kaj analizajn komparativojn, utiligante *-ioor* [precize tiel] kaj *plu* respektive; oni povus havi liberan elekton inter ili en la plejpartoj de

ie, the analytic form must be used. Novilatin, a later project by the designer of Novilatiin, Ernst Beerman, apparently only has analytic comparatives, using the word *plu* 'more'.

Algilez has both synthetic and analytic comparatives, but unlike languages of this type mentioned above, the same marker is involved in both, *mu*:¹⁰

(2a) Meri bez **mu** bela kom An
'Mary is more beautiful than Ann'

(2b) Meri bez bel**mu**a kom An
'Mary is beautifuler than Ann'

It is possible for *mu* to occur both before and as a suffix in an adjective, e.g. *mu spidmua* 'more faster' (Giles, 2009, 2), although I am not certain what such a construction would mean, perhaps 'faster to a greater degree'.¹³

Lingua has two types of comparative, one involving *-ior* (if the positive form ends in a vowel, this vowel is deleted when *-ior* is attached), one involving *plus*, which is an adverb. It is not clear to me whether the latter type should be called analytic, since in the example given by Couturat and Leau (1903, 382), *plus* is attached to the adjective by a hyphen: *plus-splendido* (which presumably means 'more splendid'). There are 18 adjectives with irregular (synthetic) comparative and/or superlative forms.¹⁴

Molenaar's Universal (Panroman) has analytic comparatives (involving *plus*), but Couturat and Leau (1907, 64) state that "one allows irregular Latin [synthetic] comparatives and superlatives: *major, melior* ...". Generally in Zakrzewski's Lingua internacional comparatives are analytic, but Couturat and Leau (1907, 82) say that "Six adjectives have irregular degrees [of comparison] because the latter are roots of international words: *bon, melior, optimal; mal, peior, pesimal; grand, maior, masimal* dots".

la cirkonstancoj, sed se la finaj segmentoj de la radiko estas *ie*, la analiza formo devas esti uzata. Novilatin, pli malfrua projekto de la elpensinto de Novilatiin, Ernst Beerman, ŝajne havas nur analizajn komparativojn, uzante la vorton *plu* 'pli'.

Algilez havas ambaŭ komparativojn, sintezajn kaj analizajn, sed malsame ol la lingvoj de ĉi tiu tipo kiujn ni menciis supre, la sama markilo estas utiligata en ambaŭ, *mu*:¹²

(2a) Meri bez **mu** bela kom An
'Meri estas pli bela ol An'

(2b) Meri bez bel**mu**a kom An
'Meri estas pli-bela ol An'

Mu eblas aperi kaj antaŭe kaj kiel sufikso en adjektivo, ekz. *mu spidmua* 'pli kaj pli rapida' (Giles, 2009, 2), kvankam mi ne estas certa pri la signifo kiun tia konstruo povus havi, eble 'pli rapide al pli granda grado'.¹⁵

Lingua havas du tipojn de komparativo, la unua kiu utiligas *-ior* (se la pozitiva formo finiĝas per vokalo, ĉi tiu vokalo estas forigata kiam *-ior* estas alligata), la alia kiu utiligas *plus*, kiu estas adverbo. Ne estas klare laŭ mi ĉu la lasta tipo devus esti klasifikita analiza, ĉar en la ekzemplo donita de Couturat and Leau (1903, 382), *plus* estas alligita al la adjektivo de divido-streko: *plus-splendido* (kiu supozeble signifas 'pli splendida'). Estas 18 adjektivoj kun neregula (sinteza) komparativo kaj/aŭ superlativaj formoj.¹⁶

Universala (Panroman) de Molenaar havas analizajn komparativojn (utiligante *plus*), sed Couturat and Leau (1907, 64) asertas ke "oni permesas neregulajn latinajn [sintezajn] komparativojn kaj superlativojn: *major, melior* ...". Ĝenerale en Lingua internacional de Zakrzewski komparativoj estas analizaj, sed Couturat and Leau (1907, 82) diras ke "Ses adjektivoj havas neregulajn gradojn [de komparado] ĉar la lastaj estas radikoj de internaciaj vortoj; *bon, melior, optimal; mal, peior, pesimal; grand, maior, masimal* ...".

There are both synthetic and analytic comparatives in Schipfer's Communicationssprache, but they are not in free variation: according to Couturat and Leau (1903, 242) consonant-final adjectival stems take *-ior*, while the word *mor* precedes vowel-final adjectives. Couturat and Leau then say (ibid.), "This latter system [i.e. with *mor*] prevails whenever the former [i.e. with *-ior*] violates euphony". I do not know what they mean by this, but perhaps it is that the analytical means of comparative formation is not limited to vowel-final adjectives. Synthetic comparative formation is also complicated by the fact that, as Couturat and Leau state, "Certain letters of the root reappear in the comparative and in the superlative. E.g. *gran*, *big*; *grandior*". I take this to mean that roots have some sounds in their underlying representations, which sometimes do not show up on the surface (i.e. with the positive forms of adjectives), but which are present when the comparative and superlative suffixes are attached.

Kosmos has a synthetic comparative, created by means of *-ir*, as well as a synthetic superlative. There is the possibility to form analytic comparatives and superlatives: Couturat and Leau (1903, 375) say that if the synthetic comparative and superlative "would violate euphony, one will be able to make use of the adverbs *magis*, *maxime* placed before the adjective".

6 Conclusioni / Konkludoj

Given the facts presented above, it appears that a large proportion of ALs have both analytic and synthetic comparatives, either in free variation, or with the choice determined by some property of the adjective. This is also the case in some natural languages. Given this, comparatives (and superlatives) are an interesting area of morphology, since in many areas of morphology there is only one way of marking in a particular language. For example, in the vast majority of both natural and artificial languages which mark plurality, only one kind of marking is pos-

Estas ambaŭ komparativoj, sintezaj kaj analizaj, en Communicationssprache de Schipfer, sed ili ne estas libere interŝanĝeblaj: laŭ Couturat and Leau (1903, 242) adjektivaj radikaloj finiĝantaj per konsonanto prenas *-ior*, dume la vorto *mor* antaŭiras adjektivojn finiĝantaj per vokalo. Couturat kaj Leau poste diras "Ĉi tiu dua sistemo [t.e. per *mor*] venkas ĉiufoje kiam la unua [t.e. per *-ior*] malobservas eŭfonion". Mi ne scias kion ili intencas diri, eble ke la analiza metodo de formado de komparativoj ne estas limigata al adjektivoj finiĝantaj per vokalo. La sinteza formado de komparativoj estas ankaŭ komplikata de la fakto ke, kiel Couturat kaj Leau asertas, "Kelkaj literoj de la radiko reaperas en la komparativo kaj en la superlativo. Ekz. *gran*, *granda*; *grandior*". Mi konjektas ke tio ĉi signifas ke radikoj havas kelkajn sonojn en iliaj subkuŝantaj reprezentadoj, kiuj kelkfoje ne aperas surface (t.e. kun la pozitivaj formoj de adjektivoj), sed kiuj prezentigas kiam la komparativaj kaj superlativaj sufiksoj estas alligata.

Kosmos havas sintezan komparativon, kreata per *-ir*, tiel kiel sintezan superlativon. Eblas formi analizajn komparativojn kaj superlativojn: Couturat and Leau (1903, 375) diras ke se la sinteza komparativo kaj superlativo "malobservus eŭfonion, oni povos utiligi la adverbojn *magis*, *maxime* lokitaj antaŭ la adjektivo".

Post konsidero de la faktoj prezentitaj supre, aperas ke granda proporcio de AL-oj havas ambaŭ komparativoj, analiza kaj sinteza, aŭ libere interŝanĝebla, aŭ kun la elekto determinita de kelkaj ecoj de la adjektivo. Tio ĉi okazas ankaŭ en kelkaj naturaj lingvoj. Tial, komparativoj (kaj superlativoj) estas interesa kampo de morfologio, ĉar en multaj kampoj de morfologio ekzistas nur unu maniero de markado en specifa lingvo. Ekzemple, en la vasta plimulto de ambaŭ lingvospecoj, naturaj kaj artefaritaj, kiu markas pluralecon, eblas nur unu speco de markilo, nome sinteza. Simile,

sible, namely synthetic. Similarly, it seems rare to have both ways of marking direct objects, i.e. if a language has an accusative suffix it is unlikely also to have a particle which also marks direct objects, although some languages have both ways of marking genitive-type relations, e.g. English *'s* and *of*. There are some other categories which can be marked in either way in some languages, but the normal situation may be to have either one or the other type of marking. Of course in many, if not most, natural languages, comparatives can only be marked in one way, e.g. in French, which only has analytical marking of them. This is connected with the evolution of the language and its general characteristics: French is largely an analytical language, which has moved away from the synthetic nature of its ancestor Latin. However, artificial language designers are free to give their languages whatever properties they want (within limits dictated by ease of acquisition and perhaps by universal properties of language), and they sometimes seem to want to allow for choice of constructions in their languages. Given this, the formation of comparatives could be said to be a popular area in which to allow for choice (unlike plural marking), because of the borderline nature of the category. To give some backing to this idea, much more examination of artificial languages would be required, but what has been presented here is perhaps suggestive of it.¹⁷

ŝajnas ke malofte oni havas ambaŭ manierojn por markado de rektaj objektoj, t.e. se lingvo havas akuzativan sufikson estas neverŝajne ke ĝi havas ankaŭ parteton kiu markas ankaŭ rektajn objektojn, malgraŭ ke kelkaj lingvoj havas ambaŭ manierojn por markado rilatojn de la genitiva tipo, ekz. en la angla *'s* kaj *of*. E stas kelkaj aliaj kategorioj kiuj povas esti markataj en ambaŭ manieroj en kelkaj lingvoj, sed la normala situacio estas havi aŭ la unua aŭ la alia tipo de markado. Kompreneble en multaj, se ne en la plej parto de la naturaj lingvoj, komparativoj povas esti markataj nur en unu maniero, ekz. en la franca, kiu havas nur analizan markadon. Tiu ĉi fakto rilatas al la evoluo de la lingvo kaj al ĝiaj ĝeneralaj karakteroj: la franca estas plejparte analiza lingvo, kiu formovis de la sinteza naturo de latino, ĝia prapatra. Tamen, elpensintoj de artefaritaj lingvoj estas liberaj doni al iliaj lingvoj ajnajn ecojn kiujn ili deziras (ene de la limoj devigitaj de simpleco de akiro kaj eble de universalaj ecoj de la lingvaĵo), kaj ŝajnas ke ili iafoje deziras permesi la elekton de konstruado en iliaj lingvoj. Tial, oni povus diri ke la formado de komparativoj estas ŝatata kampo en kiu sin permesi la elekton (mal-same ol la markado de pluralo), pro la lima naturo de la kategorio. Por doni iom da subteno al ĉi tiu ideo, bezonatus multe pli vasta ekzameno de artefaritaj lingvoj, sed kio estas prezentita ĉi tie eble estas ĝia sugesto.¹⁸

Notes / Notoj

¹ As with my previous work on artificial languages, I am mainly concerned with those created for serious purposes (generally international communication), and I therefore exclude fictional languages and “artlangs” from this discussion. Moreover, I shall not discuss negative comparative forms in this paper.

² Kiel en mia antaŭa verko pri artefaritaj lingvoj, mi estas plejparte koncernata pri tiuj kiuj estis kreataj por gravaj celoj (ĝenerale internacia komunikado), kaj tial mi ekskludas fikciajn lingvojn kaj “artcelajn planlingvojn” de ĉi tiu diskuto. Plue, mi ne diskutos negativajn komparativajn formojn en ĉi tiu referaĵo.

³ Cf. *sapila* ‘less wise’, *sapile* ‘as wise’, *sapilio* ‘wisest’, *sapilu* ‘very wise’, *sapily* ‘too wise’.

⁴ Cf. *labeo* ‘most industrious’, *labio* ‘less industrious’, *laboo* ‘least industrious’, *labuo* ‘too industrious’.

⁵ Vidu *sapila* ‘malpli saĝa’, *sapile* ‘kiel saĝa’, *sapilio* ‘plej saĝa’, *sapilu* ‘tre saĝa’, *sapily* ‘tro saĝa’

⁶ Vidu *labeo* ‘plej laborema’, *labio* ‘malpli laborema’, *laboo* ‘plej mallaborema’, *labuo* ‘tro laborema’.

⁷ Interestingly, although Romanova has only analytic comparatives, it has both synthetic and analytic superlatives.

⁸ Estas interese ke, kvankam Romanova havas nur analizajn komparativojn, ĝi havas kaj sintezajn kaj analizajn superlativojn.

⁹ The use of these vowels is part of “the rule of Marguerite” Bollack (1904, 12) or “margueritation” Bollack (1904, 6) of this language, following which *a* indicates ‘not at all’, *o* ‘a little’, *e* ‘a lot’, and so on.

¹⁰ Cf. the superlative marker *um*.

¹¹ La uzo de ĉi tiuj vokaloj estas parto de “la regulo de Marguerite” Bollack (1904, 12) aŭ “margueritado” Bollack (1904, 6) de ĉi tiu lingvo, laŭ kiu *a* indikas ‘tute ne’, *o* ‘malmulte’, *e* ‘tre’, kaj tiel plu.

¹² Vidu la markilon de la superlativo *um*.

¹³ Cf. *tu spidmua* ‘less faster’ (*tu* is the marker of the negative comparative).

¹⁴ One might think that both the comparative and superlative forms of all of them are irregular, but I do not have the data necessary to determine this.

¹⁵ Vidu *tu spidmua* ‘malpi rapida’ (*tu* estas la markilo de la negativa komparativo).

¹⁶ Oni povus pensi ke kaj la komparativaj kaj la superlativaj formoj de ili ĉiuj estas neregulaj, sed mi ne havas la neprajn datenojn por determini tion.

¹⁷ Ease of acquisition may also be involved: inflectional morphology is often perceived as a difficult feature from the point of view of the second language learner, and so many AL designers have attempted to reduce the amount of inflectional affixation in their languages, compared with the languages they are based on. However, comparative affixes may be less obviously inflectional or grammatical than e.g. case affixes, and so might be exempt from such “simplification”, meaning that they might be more likely to be retained in an AL, either alone or alongside analytic comparatives. (On the other hand, many ALs retain plural marking, which are clearly inflectional, so other factors may be involved.)

¹⁸ Ankaŭ simpleco de akiro povas esti implikata: fleksia morfologio estas ofte perceptata kiel malfacila karaktero laŭ la vidpunkto de iu kiu lernas duan lingvon, kaj elpensintoj de AL-oj provis multope redukti la kvanton de fleksia afiksaro en iliaj lingvoj, komparete kun la lingvoj sur kiuj ili estas bazitaj. Tamen, eblas ke komparativaj afiksoj estas malpli evidente fleksiaj aŭ gramatikaj ol ekz. kazaj afiksoj, kaj do povus esti malŝarĝitaj de tia “simpligo”, kio signifas ke povus esti pli probable ke ili estu retenitaj en AL-o, aŭ solaj aŭ apud analizaj komparativoj. (Aliflanke, multaj AL-oj retenas pluralan markadon, kiu estas klare fleksia, do aliaj faktoroj povas esti implikataj.)

About the author / Pri la aŭtoro

Contact address / Kontaktadreso

Alan Libert

University of Newcastle, Australia

Faculty of Education and Arts

School of Humanities and Social Science

Callaghan

McMullin Building

MC106

Email / Retadreso: Alan.Libert@newcastle.edu.au.

Web / Retejo: <http://www.newcastle.edu.au/staff/profile/alan.libert.html>.

Copyright

© © © © 2010 Alan Libert per l'originale inglese, Paolo Valore per la traduzione in esperanto. Pubblicato in Italia. Alcuni diritti riservati. / Alan Libert for the original text in English, Paolo Valore for the translation in Esperanto. Some rights reserved.

Bibliography / Bibliografio

- Bollack, L. (1904). *Premières notions de la langue bleue*. Paris: Éditions de la Langue Bleue. 68, 72
- Couturat, L. and L. Leau (1903). *Histoire de la langue universelle*. Paris: Hachette. 68, 69, 70
- Couturat, L. and L. Leau (1907). *Les nouvelles langues internationales*. Paris. Apparently self-published by Couturat. 69
- Giles, A. (2009). Algilez international language – grammar. Available on line. viewed Jan. 15, 2010. 69